

Ornitologen, jægeren og duehøgen

Gode lokale kontakter er et stærkt kort, når det gælder registrering og beskyttelse af truede arter som for eksempel duehøg. Det er afsættet for et nyt samarbejde, der giver lokale ornitologer bedre adgang til at registrere ynglende arter i nogle af de store private skove.

► Gode lokale forbindelser, et fuldt overblik over Danmarks ynglende rovfugle og bedre beskyttelse af vores truede arter. Det er nogle af målene for et nyt samarbejde mellem lokale DOF’ere (Dansk Ornitologisk Forening), jægere og herregårdsskytter. Baggrunden er, at de danske herregårde, godser og slotte ofte byder på store naturværdier og ældre skove, hvor et jagtvæsen spiller en nøglerolle, og hvor opdræt og udsætning af fasaner er en del af forretning-en. I skovene er der samtidig sjældne rovfugle, og det kan give nogle udfordringer.

Fælles for ornitologen, jægeren og vildt-forvalteren er imidlertid, at de tager stærkt afstand fra ulovlig bekæmpelse af rovfugle og anden faunakriminalitet, og at de arbejder for at fremme en vild, dynamisk og artsrig dansk na-tur. Som en del af projektet ”Fællesskab gennem fugle” kan lokale DOF’ere nu få bedre adgang til at registrere i nogle store private skove. Ikke mindst på de lokationer, hvor der er gode be-tingelser for ynglende duehøg, men hvor arten endnu ikke er registreret i DOF’s databaser.

En adgangsbillet til de private skove

I DOF’s rovfuglegruppe har man ret godt styr på, hvor de forskellige arter har rede i de stats-ejede skove. I nogle af de privatejede skove kan det derimod være sværere at få adgang, blandt andet fordi det kræver en særlig tilladelse, hvis man ønsker at bevæge sig udenfor de afmærk-edede stier. Så her gør en god kontakt til de lokale vildtforvaltere virkelig en forskel.

På Clausholm Slot syd for Randers er det vildtforvalter Thomas Christensen, der har slået portene op og inviteret Steen Kryger fra DOF’s rovfuglegruppe med på tur i et ellers lukket om-råde. Udover at få mulighed for at registrere rov-fugle handler besøget for Steen Kryger også om at blive klogere på det arbejde, som jægere og herregårdsskytter laver for at højne kvaliteten af naturen, og om at nedbryde de fordomme, der måske hersker fra begge parters side.

– Bare det at en ornitolog med forkærlighed for rovfugle kan mødes til gensidig inspiration med en herregårdsskytte og snakke frit om, hvor duehøgen har sin rede i skoven, vidner om, at vi er på rette vej med hensyn til en forståelse for hinanden, siger Steen Kryger og fortsætter:

– Bestanden af ynglende duehøge i Danmark har jo i mange år været vigende, og her har der været forskellige forklaringer oppe at vende. Mit bud er, at det kan skyldes flere forstyrrelser fra publikum i skovene og så den kendsgerning, at stor hornugle har haft fremgang som yngle-fugl over store dele af landet. Hvor stor horn-ugle etablerer sig i et terræn, går det nemlig hårdt ud over områdets øvrige rovfugle, og ofte må de vige pladsen for uglen, der blandt andet er i stand til at dræbe deres unger i ly af natten.

Kig op i det tidlige forår

Arbejdet med at finde rovfuglenes reder kræver både viden, timing og tålmodighed.

Typisk begynder man at gå ud, når bladene er faldet om efteråret, og indtil sæsonen går i gang i det tidlige forår, altså før der er kommet blade på træerne, og der stadig er frit udsyn til rederne.

– Det nemmeste, når vi skal finde og be-stemme en rede, er selvfølgelig at se på, hvilke fugle der flyver til og fra. Men også før sæsonen for de trækkende arter er der flere forskellige kendetegn at gå efter. Duehøgen bygger for eksempel ofte sin rede i høje, gamle løv- eller nåletræer, hvor der er udsigt og let adgang til jagtmarkerne. Reden kan kendes ved, at den er stor og robust og ofte lidt ”rodet” med kraftige grene og kviste og en bund af frisk grønt løv eller nåle. Under reden kan man finde hvide ekskrementer og bytterester som fuglefjer og smådyr, forklarer Steen Kryger.

– De fleste rovfugle vil bruge den samme rede år efter år, og så er det bare at tjekke de kendte steder. Samtidig går vi de forskellige oplagte ynglesteder i skoven igennem og ser efter tegn på redebyggeri eller territoriehævdende fugle. Det hele bliver plottet ind på et skovkort, og senere går vi så igen en runde og registrerer, om

der er unger i reden. En vigtig pointe er, at vi gør meget ud af ikke at forstyrre rovfuglene. Derfor sker observationerne ret langt fra reden eller på tidspunkter, som ikke er kritiske for de sky skovfugles ynglesucces.

Store vingefang er velkomne

Også vildtforvalteren på Clausholm Slot, hvis 100 hektar vådområder og enge har haft både ynglende trane og besøg af sort stork, er glad for kontakten til den lokale DOF’er. For Thomas Chris-tensen gælder det især om at vise, at jagtlige interesser med udsætninger fint kan gå hånd i hånd med mange rovfuglearter og et rigt na-turindhold.

– Jeg håber, at flere vil få øjnene op for, at nutidens herregårdsskytter ikke kan sættes i samme bås som deres

forgængere for 30 år siden, hvor beskyttelse af jagtbare arter måske fyldte lidt mere end hensynet til de fredede rovfugle. Samtidig vil jeg gerne være med til at fortælle, at private ejendomme ofte rummer store naturværdier, som ejerne værner om. I 2023 ynglede havørnen for første gang i udkanten af slottets parkanlæg, og i vores 700 hektar store skove ynglede duehøg, rød glente og ravn. Vi havde også stor hornugle, der kom fra den lokale grusgrav og jagede hos os i sensommeren, fortæller Thomas Christensen, der hvert år opdrætter rundt regnet 8.000 fasaner, som seks uger gamle sættes ud for at blive en del af jagtvæsenet på Clausholm Slot.

– Jeg ville lyve, hvis jeg sagde, at det ikke giver kon-flikter med duehøg og stor hornugle, når man udsætter

fasaner til jagt. Men det er en del af gamet, siger han.

– Og vi forsøger at forebygge konflikterne ved at bruge skræmmemidler, for eksempel i form af fugleskræmsler og lys om natten over udsæt-ningspladserne.

Livsrum til alle arter

Lidt mod forventning blev besøget på Clausholm mere til en dialog og rundvisning end en tur, hvor ornitologen hjalp skytten med at lokalisere sjældne rovfugle på slottets jorder.

– Jeg må indrømme, at jeg er imponeret over den viden, som Thomas har om de ynglende rovfugle, ravne og store hornugler, der lever i hans område. På vores tur i skoven udpegede han både duehøgens og havørnens reder, og det lykkedes mig ikke at finde noget, som han ikke selv var mere end almindeligt godt bekendt med. Mit indtryk er en moderne herregårds-skytte, som er kompetent og giver livsrum til de fuglearter, som tidligere blev stærkt efterstræbt, fordi de var konkurrenter til menneskers jagt, siger Steen Kryger, der tre gange i 2024 gæstede Thomas Christensens hjemmebane omkring Clausholm Slot for at blive klogere på områdets store vingefang. ♦

Fællesskab gennem fugle

”Fællesskab gennem fugle” er et samarbejde mellem DOF, Danmarks Jægerforbund og Danske Herregårdsjægere.

Målet er at nedbryde indbyrdes fordomme og øge samarbejdet i alle led fra toppen af organisationerne til de frivillige kræfter, der mødes i naturen.

Det er også målet, at frivillige fuglekiggere og jægere sammen indsamler data om fokusarterne duehøg, rød glente, ravn og stor hornugle.

FAKTA om duehøgen

Frem til midten af 1800-tallet var duehøgen en almindelig ynglefugl i Danmark, men som følge af massiv bekæmpelse blev bestanden reduceret til få par allerede i starten af 1900-tallet.

Fredningen af rovfuglene i 1967 vendte udviklingen, og i 2021 var bestanden ca. 500 par.

Duehøgen yngler især i større skove. Parret har gerne flere reder i deres ter-ritorium, som de skifter mellem fra år til år. Den samme rede genbruges gerne mange gange og kan derfor blive meget stor og høj.

De danske duehøge er udprægede standfugle. I vinterperioden gæstes Danmark derudover af et mindre antal skandinaviske fugle.

De voksne fugle bliver i deres yngleområde hele året og forsvarer territoriet mod arts-fæller.

De begynder ynglesæsonen tidligt på året, så ungernes opvækst falder sammen med det tidspunkt, hvor føden er rigeligst.

Et af formålene med ”Fælles fokus på de danske rovfugle” er at etablere tættere og tillids-baserede lokale samarbejder mellem medlemmer af Danske Herregårdsjægere, Danmarks Jægerforbund og DOF Birdlife, som vil kunne bidrage til at tilvejebringe mere data om ynglende rovfugle.